

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4CoP/98/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0022203245
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:0022203245.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Zuzany Biščákovvej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú G. E., O.. X.X.XXXX, zastúpenú v konaní kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny U., pochádzajúcu z matky U.. U. E., O.. XX.XX.XXXX, V. B. XX, právne zastúpenej Mgr. Petrom Koromhádom, PhD., advokátom so sídlom Žižková 3774/4C, Košice, a otca U.. Ľ. E., O.. XX.X.XXXX, V. U. XXXX/XX, F., v konaní o zrušenie vyživovacej povinnosti otca počas trvania striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Michalovce č.k. 2P/127/2022-106 zo dňa 4.7.2023, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku II., III. a vec v rozsahu zrušenia vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Otec sa podaným návrhom domáhal zrušenia vyživovacej povinnosti k maloletej dcére počas trvania striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Michalovce ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

I. Súd mení rozsudok Okresného súdu Michalovce č.k.: 2P/44/2022-43 zo dňa 5.4.2022, právoplatný dňa 28.4.2022 tak, že maloletú G. E., O.. X.X.XXXX zveruje do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorá sa bude realizovať v dvojtýždenných intervaloch s dňom a hodinou začiatku striedavej starostlivosti v nedeľu o 19:00 hod. s tým, že rodič u ktorého striedavá starostlivosť začína je povinný maloleté dieťa prevziať v určenom čase pred dverami druhého rodiča, pričom druhý rodič je povinný maloleté dieťa riadne pripraviť a odovzdať rodičovi, ktorému striedavá starostlivosť začína. Striedavá starostlivosť začína u otca prvou nedeľou nasledujúcou po právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Návrh otca na zrušenie vyživovacej povinnosti počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov zamietla.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že je potrebné zmeniť frekvenciu striedavej osobnej starostlivosti na dvojtýždňové intervaly. Uvedená zmena je plne v prospech maloletého dieťaťa.

4. Pri rozhodovaní o návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti otca počas trvania striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, vychádzal súd prvej inštancie nielen z odôvodnených potrieb maloletej, ale i z možností, schopností a majetkových pomerov oboch rodičov, ako aj z ich deklarovanej životnej úrovne. Konštatoval, že pokiaľ majú rodičia porovnateľnú životnú úroveň, tak výživné sa v zásade neurčuje počas trvania striedavej starostlivosti oboch rodičov. Avšak pre prípad disproporcie v príjmoch rodičov je pre maloleté dieťa potrebné zabezpečiť rovnakú životnú úroveň, a teda aj určiť výživné počas trvania striedavej starostlivosti oboch rodičov. Aj v čase, keď je maloleté dieťa v osobnej starostlivosti menej zarábajúceho rodiča, má právo podieľať sa na životnej úrovni druhého, viac zarábajúceho rodiča. Doposiaľ stanovené výživné zo strany otca vo výške 250 eur podľa názoru súdu prvej inštancie úplne odzrkadľuje potreby dieťaťa a vzhľadom na jeho vek.

5. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanovením § 24 ods. 3, § 24 ods. 5, § 26, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, 6, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1, 3, § 43 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), § 38 ods. 1, 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

III. Odvolanie, vyjadrenie účastníkov konania

6. Proti rozsudku podal odvolanie otec, proti výroku II., a žiadal, aby odvolací súd jeho návrhu v plnom rozsahu vyhovel. Argumentoval tým, že sa svojim návrhom domáhal zmeny, prípadne doplnenia rozhodnutia v časti týkajúcej sa vyživovacej povinnosti rozsudku Okresného súdu Michalovce pod spisovou značkou 2P/44/2022. V tomto konaní bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej bola maloletá dcéra zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Ak by mu bolo v tomto konaní zrejmé, že bude naďalej povinný prispievať výživným k rukám matke, ktorá je závislá na alkohole, tak by k takémuto schváleniu rodičovskej dohody nikdy nebolo došlo. Má za to, že na strane súdu nastalo pochybenie, a preto podal návrh na zmenu, respektíve doplnenie rozsudku týkajúcej sa vyživovacej povinnosti. Je nemysliteľné, aby pri zverení maloletej dcéry do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, súhlasil s ponechaním výživného pre matku maloletej, ktorá v tom čase dlhodobo požívala vo veľkej miere alkohol a to aj v čase, keď bolo dieťa v jej starostlivosti. Dcéra mala a má zabezpečené vhodné podmienky na bývanie u oboch rodičov, nechýba jej ošatenie, stravu má pravidelnú a k tomu jej prispieva 50 eur týždenne. Poukázal na to, že matka nemá výdavky spojené s prevzatím dcéry z jeho starostlivosti, keďže od schválenia rodičovskej dohody za rok a pol dcéru prevziať neprišla. Dcéra bude mať XX rokov, vie hospodáriť so svojimi peniazmi, ktoré jej dáva a môže si kúpiť čo nevyhnutne potrebuje bez toho, aby jej musela nejaké peniaze dávať matka. V rámci striedavej osobnej starostlivosti rodičov sa v rovnakej miere starajú o dieťa obaja rodičia a dieťa sa podieľa na životnej úrovni rodičov. Zo šetrenia kolízneho opatrovníka vyplýva že dcéra má zabezpečené rovnaké podmienky u matky, ako aj u otca. Podľa jeho názoru je životná úroveň detí prienikom životnej úrovne matky a otca a výživné nie je určené na vyrovnávanie životnej úrovni v domácnosti matky - rodiča s nižším príjmom. On nemá voči matke žiadnu vyživovaciu povinnosť, a preto výživné nemôže slúžiť ako prostriedok vyrovnania nejakých majetkových pomerov medzi rodičmi. Otec zároveň namietal to, že matka vedela o tom, že je zamestnaná na dobu určitú a mohla si nájsť za rok trvajúcej účelovej práceneschopnosti zamestnanie pre ňu vhodné a zabezpečiť tak potreby pre seba, ako aj ich dcéru. Žiadal, aby odvolací súd výživné počas striedavej osobnej starostlivosti neurčil.

7. Matka a kolízny opatrovník sa k podanému odvolaniu otca nevyjadřili.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, a nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom a rozsudok vo výroku II. zrušil podľa § 389 ods. 1 písm.

d) CSP a v súlade s ustanovením § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. Predmetom prieskumu odvolacieho konania je rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, a to výroku II., ktorým súd návrh otca na zrušenie vyživovacej povinnosti počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov zamietol a súvisiaci výrok III. o trovách konania. Odvolacia argumentácia otca je založená na nesúhlase s ponechaním jeho povinnosti prispievať na výživu maloletej dcéry pri schválení rodičovskej dohody, ktorou bola maloletá dcéra zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov rozsudkom Okresného súdu Michalovce č.k. 2P/44/2022-43 zo dňa 5.4.2022.

10. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

12. Odvolací súd vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k názoru, že rozsudok bol vydaný predčasne bez zistenia skutočného stavu veci.

13. Rozsudkom Okresného súdu Michalovce č.k. 2P/44/2022-43 zo dňa 5.4.2022 súd rozhodol takto:

I. Súd schvaľuje rodičovskú dohodu ohľadom úpravy rodičovských práv a povinností k maloletej G. E., O.. X.X.XXXX v tomto znení: „ Maloletú zveruje do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňových intervaloch a dňom a hodinou striedania starostlivosti v nedeľu o 19.00 hod. s tým, že rodič u ktorého striedavá starostlivosť začína je povinný maloleté dieťa prevziať v určenom čase pre dverami bytu druhého rodiča, pričom druhý rodič je povinný maloleté dieťa riadne pripraviť a odovzdať rodičovi, ktorému striedavá starostlivosť začína. Striedavá starostlivosť rodičov začína u otca prvou nedeľou nasledujúcou po právoplatnosti tohto rozsudku.“

II. Súd mení rozsudok Okresného súdu Trebišov č. k. 8P/114/2013-154 zo dňa 9.9.2015, právoplatný dňa 4.11.2015 v časti zverenia maloletého dieťaťa.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

14. Odvolací súd uvádza, že pri nariadení striedavej osobnej starostlivosti o maloleté dieťa, zákon nechápe ako pravidlo, neurčenie výživného. Súd musí vychádzajúc z vyšetrovacej zásady vždy skúmať, aké sú majetkové a príjmové pomery na strane oboch rodičov a rozhodnúť v záujme dieťaťa. Základnou podmienkou správneho určenia vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je vyhodnotenie nákladov na dieťa. Tieto náklady musí vyčísliť reálne tak, aby vystihovali potreby dieťaťa ku dňu vyhlásenia rozsudku. Následne potom môže súd v prípade podania návrhu niektorého z rodičov na úpravu výživného v zmysle § 78 Zákona o rodine posudzovať, či došlo k takej podstatnej zmene pomerov na strane maloletého dieťaťa, ktorá odôvodňuje zmenu vyživovacej povinnosti. Súd je povinný zmenu pomerov uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia.

15. V prvom rade musia byť podrobne zistené odôvodnené potreby maloletého dieťaťa a výdavky s tým spojené. Výška mesačných nákladov na dieťa má predstavovať vyčíslenie všetkých pravidelných aj nepravidelných platieb na dieťa tak, aby bola jednoznačne určiteľná. Nemožno resignovať iba na zistenie základných výdavkov spojených s výchovou a výživou dieťaťa, ako sú strava, hygiena, výdavky na oblečenie, obuv, ale aj výdavky spojené s bývaním, návštevou školského zariadenia, voľnočasových aktivít a rozvíjanie dieťaťa návštevou platených krúžkov.

16. Odvolací súd poukazuje na to, že v konaniach, ktoré sa riadia Civilným mimosporovým poriadkom je súd povinný zistiť skutočný stav veci, a to aj v prípade, ak sú účastníci konania nečinní. Uplatňuje sa tu tzv. vyšetrovacia zásada, to znamená, že súd z úradnej moci je povinný vykonať všetky dôkazy potrebné pre rozhodnutie vo veci.

17. Súdom prvej inštancie neboli v konaní riadne zistené odôvodnené potreby maloletého dieťaťa. Súd v odôvodnení rozsudku uvádzal výdavky maloletej na zubný strojček, doučovanie z matematiky a výdavky, ktoré mal otec so zakúpením darčiekov pre dcéru a dovoleníek. Základné výdavky maloletej,

ako sú výdavky na stravu, hygienu, výdavky na oblečenie, obuv, ale aj výdavky spojené s bývaním, návštevou školského zariadenia, voľnočasových aktivít, zisťované neboli. Tieto výdavky na maloletú dcéru neboli zisťované ani v predchádzajúcom konaní vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 2P/44/2022, v ktorom bola rozsudkom zo dňa 5.4.2022 nariadená striedavá osobná starostlivosť. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je možné zistiť, aké sú celkové výdavky na maloletú a či v tomto smere došlo k takej podstatnej zmene pomerov na strane maloletého dieťaťa, ktoré by odôvodňovali ponechanie výživného pri nariadenej striedavej osobnej starostlivosti vo výške 250 eur mesačne, teda vo výške, ako v čase, keď bola maloletá dcéra zverená do osobnej starostlivosti matky.

18. Súdom prvej inštancie neboli dostatočným spôsobom zistené ani majetkové a príjmové možnosti a schopnosti otca. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku na jednej strane uvádza, že na strane otca nedošlo k zmene jeho majetkových a príjmových pomerov od posledného rozhodnutia súdu o výživnom. Na druhej strane uvádza, že otec k 31.5.2023 ukončil služobný pomer v P. K., pričom tento pracovný pomer ukončil skôr, ako mu bol priznaný výsluhový dôchodok, teda sa vlastnou vinou pripravil o príjem. Súd zároveň skonštatoval, že otec pôsobí v rodinnej firme a zároveň sa mu črtá aj ďalšia pracovná príležitosť. Bližšie tieto skutočnosti nezisťoval.

19. Takto vykonané dokazovanie je nedostatočné, nepreukazujúce reálnu možnosť otca dosahovať určitý príjem tzv. potencialitu jeho príjmu v súlade s ustanovením § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Súd sa nemôže uspokojiť s tým, že otec svoje majetkové a príjmové pomery dostatočne nepreukáže.

20. Pri skúmaní potenciality príjmu povinného rodiča musí súd postupovať veľmi prísne a zhodnotiť všetky relevantné skutočnosti, ktoré sa v konaní preukážu. Súd je povinný aktívne zisťovať, z akého dôvodu sa povinný vzdal výhodnejšieho zamestnania, teda v tomto prípade, z akého dôvodu ukončil otec maloletého služobný pomer v P. K.. Súd prvej inštancie bude povinný si v ďalšom konaní vyžiadať z Odboru sociálneho zabezpečenia MV SR výšku výsluhového dôchodku otca, ako aj výšku odchodného, ktoré mu bude alebo bolo vyplatené. Zároveň je súd povinný podrobne sa zaoberať príjmom otca z jeho podnikateľskej činnosti.

21. V prípade preukázania, že otec maloletej je podnikateľom, musí súd v konaní postupovať v súlade s vyšetrovacou zásadou, ktorá spolu s princípom oficiality a materiálneho vedenia konania má viesť k rozhodnutiu, ktoré je čo najbližšie k skutočným hmotnoprávnym pomerom účastníkov konania. Táto vyšetrovací zásada neneguje aktivitu účastníkov konania, ktorí majú povinnosť súčinnosti a povinnosť úplného a pravdivého opísania rozhodujúcich skutočností relevantných pre meritórne rozhodnutie vo veci. Uvedené je úzko prepojené s ustanovením § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého rodič, ktorý je podnikateľom, má povinnosť preukázať súdu svoje príjmy a predložiť všetky doklady preukazujúce jeho príjem a to aj sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu.

22. Ak povinný rodič si nesplní svoju povinnosť preukázať riadne svoje príjmové a majetkové pomery, je súd pri určení príjmu rodiča povinný vychádzať z právnej domnienky podľa § 63 ods. 1 Zákona o rodine, ktorá sa viaže na prípady, kedy rodič zo špekulatívnych dôvodov vôbec nepredložil podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov, resp. ich súdu nesprístupnil, ako aj v prípade, ak sú pochybnosti o tom, že výška zdanených príjmov nezodpovedá výške reálnych príjmov (porovnaj uznesenie NS SR 6Cdo/107/2022 zo dňa 29.9.2022).

23. Až po doplnení dokazovania v naznačenom smere a zistení skutočného stavu veci bude môcť súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie zhodnotí opätovne nielen príjmové pomery na strane otca, ale posúdi aj životnú úroveň na strane oboch rodičov, výšku nákladov na výchovu a výživu maloletého dieťaťa. Z takto zisteného skutočného stavu súd následne rozhodne, či pri rovnomerne nastavenej striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ich životnej úrovne a podielu oboch rodičov na starostlivosti o dieťa aj z hľadiska finančného je dôvodné určenie výživného zo strany otca, a výšku vyživovacej povinnosti určí v súlade so zásadami vyjadrenými v § 62 a nasl. Zákona o rodine.

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Podľa § 376 ods. 1 CMP v spojení s § 370 ods. 1 CMP, ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola upravená vyživovacia povinnosť, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).